

SPRÅKPLAN

100-METERSKOGEN BARNEHAGE

Å lære språket er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Barns språk og språkutvikling er viktig for kommunikasjon og samspill med andre, for tenkning og for å tilegne seg lese- og skriveferdigheter. Dette er viktig for å få ny kunnskap. Tidlig og god språkstimulering er en naturlig og viktig del av 100-meterskogen barnehages innhold. Kommunikasjon handler om å utveksle og å tolke et budskap, der den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Som støtte til språkutviklingen bruker vi ved behov «tegn til tale».

Vi jobber systematisk med språklig bevissthet, der **rim, regler, rytme, lyd og lytting**, vil være naturlige elementer. **Språklig bevissthet** er mye mer enn bare ord og bokstaver. Vi ønsker å gjøre barna oppmerksomme på lyder i hverdagen og nyanser i disse. Vi lytter etter hverdagslyder både inne og ute. «Kan du høre noen lyder inne i kroppen din?» «Er det helt stille i barnehagen når vi er stille?» **Matematikk** er også en del av vårt språk, der innholdet i **antall/mengder, former og begreper** er en del av hverdagen vår.

I 100-meterskogen barnehage vektlegger vi et aktivt uteliv, der barn og voksne skaper felles opplevelser, noe som legger til rette for god språkutvikling. Ute finner vi læringssituasjoner for begrepslæring som over, under, bak, ved siden av, kaldt, varmt osv. Førstehåndserfaringer er viktige for utviklingen av begrepsforståelsen. Utelivet inspirerer også til variert bruk av eventyr, fortellinger, rim, regler og sanger.

Vi har et variert utvalg av bøker, spill, flanellografer, fingerdukker og konkrete som brukes i arbeid med språkstimulering. I samlingsstunder jobber vi med mengder og tilhørende tallsymbol, gjenfortelling av eventyr, hvordan lyder uttales og hvordan lyden på bokstaven høres ut. Vi klapper takt og stavelser, synger sanger og bruker **Snakkepakken** aktivt. Vi bruker bilder/konkreter av f.eks. dyr, blomster og aktiviteter vi gjør i barnehagen, slik at barna kan se og ta på bildene/konkretene og sette ord på det vi ser og gjør.

Bruken av bilder og konkrete skaper samtaler, der nye ord og uttrykk læres. I hverdagssituasjoner er det viktig at vi voksne setter ord på de handlingene vi gjør. F.eks. i påkledningssituasjonen der, barna blir mer bevisst på hverdagslige ord og uttrykk, som navn på f.eks. klesplagg og kroppsdelene. Vi jobber også med **systematisering, konkretisering** og innlæring av **overbegreper**. F.eks. at sokker, votter, jakke og lue er klær.

Sang og musikk er en viktig del av vårt språkstimulerende arbeid, der barna erfarer rim og rytme i språket med hele kroppen. Nye ord blir erfart/lært av barna, og kan etter hvert brukes i egne setninger og andre sammenhenger. Tøys og tulleord er en del av barns språkutvikling.

På avdelingene har vi bokstaver og tallsymboler synlig for barna, slik at de skal bli kjent med hvordan de ser og kjennes ut. Barna blir kjent med «sin egen» bokstav når de er modne for det. Når det gjelder tall har vi mer fokus på mengden enn selve tallsymbolet. Telling blir brukt i naturlige sammenhenger, og vi jobber aktivt med å utvikle tallforståelse. **Bøker** er alltid tilgjengelige for barna, og vi tilbyr barna et variert utvalg av både fakta- og bildebøker. Vi snakker med barna om det vi ser på bildene i bøkene, og barna utvikler literacy gjennom åpne

spørsmål og litterære samtaler. Leseglede og lyttekompetanse er viktig for språkstimulering, senere lese og skriveferdigheter, og evne og interesse for læring.

Vi har god kunnskap om hvordan støtte **flerspråklige** barns språkutvikling. Vi er opptatt av å bevare og utvikle førstespråket, i tillegg til barnas kultur og identitet. Med kunnskap om barns kontekstuelle læringsevne tilrettelegger vi for språkgrupper. Disse består av blant annet rolle-regelleker og spill, i tillegg til litterære samtaler rundt bildebøker og muntlige fortellinger. Musikk og dans er også aktiviteter som bidrar til begrepsforståelse, i tillegg til humor, glede og virker styrkende på gruppefellesskapet.

Progresjonsplan for språkutviklingen

Alder	Språklyder	Språkutvikling
0-1 år	Det meste er lov.	• Spedbarnet snur hodet søkende når det hører kjente stemmer, og det kommuniserer med gråt, smil, mimikk og bevegelser. • Spedbarn produserer lyder, og etter hvert begynner de å bable. • Bruker peking for å kommunisere
1-2 år		• 1-ordsytringer. • Bruker/forstår navn på familiemedlemmer, gjenstander og hendelser i hverdagen. • Det er vanlig at barn forstår innholdet i langt flere ord enn dem de bruker selv
2-3 år		• 2- ordsytringer • De fleste forstår innholdet i mange ord og ofte også i enkle setninger • forstår at ord er symboler for begreper, ordene i seg selv gir mening. • Ordforrådet er i sterk vekst. • Mange har relativt god uttale, men det er ikke vanlig at de behersker dette fullt ut foreløpig. • Stiller mange spørsmål. • Ytringene til barna blir i denne alderen lengre og mer komplekse, og ordstillingen begynner å likne på «voksenformen» • Treåringen oppdager bindeordet <i>og</i>, og begynner å bøye ord. • Foreldre bør forstå barnet fra det er ca. 2,5 år.

3-4 år	Mestre vokale; m, p, b, h.	• 3-ordssetninger. • Delta i samtaler om noe annet enn det som skjer akkurat her og nå, situasjonsuavhengig språk. • I denne perioden øker ordforrådet vanligvis raskt. • Benytter setninger for å uttrykke egne tanker, følelser og ønsker • Begynner å bruke fortidsform og uttrykker nektende setninger • Liker nye ord og tulleord, og bruker ordene kreativt
4-5 år	Mestrer vokale; n, t, d, j, v, l	• Barna kan stort sett uttale de fleste språklydene og lydkombinasjonene i enkle og kjente ord. • Voksne som ikke kjenner barnet, skal som regel kunne forstå hva de formidler. • Kan vanligvis fortelle en historie/hendelse. F.eks. hva h*n har gjort i barnehagen. • Barna er vanligvis i stand til å forstå og bruke synonymer og antonymer • Begynner å systematisere og klassifisere begreper i overordnede og underordnede kategorier • Språket blir i større grad mer utviklet og nyansert. • Språklyder og ord med mange stavelser og spesielle lydkombinasjoner kan det for noen være vanskelige å uttale • Forstår og bruker mange funksjonsord som pronomener (jeg, meg, min, osv.) og preposisjoner (i, på, over, osv.). • Ordforrådet blir rikere og ordrekkefølgen i setningene riktige. • Kan stort sett delta i lengre dialoger.
5-6 år	Mestrer k, g, ng	• Begynner å forstå ord i overført betydning. For eksempel forstå hva som ligger i uttrykk som <i>en varm klem</i> og <i>å ha sommerfugler i magen</i>. • Begynner etter hvert å gjøre språket til gjenstand for bevisst refleksjon • Kan legge merke til ord som likner hverandre, høre hvilke ord som rimer, dele ord inn i stavelser og etter hvert høre hvilken lyd et ord begynner med. • Blir stadig mer opptatt av språkets form (språklig bevissthet), og det er et viktig grunnlag for å lære å lese og skrive.
6-7 år	Mestrer rulle r Mestrer s etter tannfelling	

